Štev. 170 — Posamezna številka 20 stotink — V Trstu, v sredo 25. avgusta 1920 — Posamezna številka 20 stotink — Letnik XLV

Izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega ... Dopisi naj se ... uredništvu. — Nefrankirana ... Dr. Anton ... ne sprejemajo, rokopisi ... — Izdajatelj in odgovorni ... — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne ... Ko... na mesec L 6.—, pol leta L 32.— in celo leto L 60.— ... uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov *mm* po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Mučen položaj IV. ruske armade

Obkoljena z vseh strani se bo morala umekniti na nemško ozemlje
Rusi se nameravajo upreti pri Grodnu

Poljska poročila

VARŠAVA, 23. (S.) Neko uradno poročilo pravi: Boljševiška armada, stisnjena med Narevom in prusko mejo, se umočava s krvavimi žrtvami, da bi se osvobodila iz klešč, ki jo stiskajo. Zelo hudi boji se vršijo pri Mlavi in Soldauu ob železnici Varšava-Gdansko. Prisiljeni boriti se proti dvema poljskima armadama, katerih ena napreduje od Novogeorgijevska a druga od Graudenza, skušajo boljševiki rešiti svoje sprednje straže, katerih del je zašel do Eylana, a drugi do Plocka. Njihove izgube v ujetnikih dosegajo tukaj v zadnjih dveh dneh 11.000. Poizkus Rusov, da bi probili poljsko črto na poti Przaszyn-Makov-Rozay in prekoračili Narev, se je popolnoma izjalovil. Poljske čete, ki korakajo navzgor ob desnem bregu Nareva, so odbile boljševike proti severu. Med tem so zasedle poljske čete, ki napredujejo od Varšave, vse ozemlje med zlivom Nareve in Buga. Ruski severni armadi preostaja torej še, da si odpre pot proti Ostrolenki in Lomži k Bjelostoku in Grodnu. Poljske čete napredujejo naglo od Ostrolenke proti Lomži, dočim je konjica, ki je dosegla gornji tok Nareva, presekla pot med Lomzo in Bjelostokom. Bitka, ki se je vnela ob srednjem Narevu, bo odločila o usodi vseh ruskih čet med Narevom in nemško mejo. Nekaj ruske konjice poizkuša napraviti smelo zagozdo v smeri Brody-Lvov. Boj proti severu so poizkusili boljševiki, ki so prišli iz Vladimira Volinskega, prekoračiti Bug pred Grubešovom. Bili pa so odbiti s krvavimi izgubami. Sovjetske čete, ki operirajo pri Lvovu, so imele isto usodo. Ukrajinski polki, ki držijo svoje prvotne položaje ob Stripi, so odbili z uspehom vse boljševiške napade, tako da je bila na krajnem levem krilu bojna črta ohranjena. V sredini se poljske čete, ki so zasedle Brest Litovsk, utrjujejo v zapadnem delu Polesja.

VARŠAVA, 23. (S.) Poročilo glavnega štaba z dne 22. avgusta pravi: Na severni fronti so čete naše prve armade sledeč odrezale diviziji 13. sovjetske armade, ki je ščitila sovražnikovo umikanje in so zavzele po hudi bitki Przasnysz, Suzumak in Mlavo ter s tem presekle zadnjo pot sovražnikovim četam, ki bežijo v neredu. V istem času in z istim manevrom je bila obkoljena 4. sovjetska armada in ves 3. kor sovjetske konjice. Ulovili smo ogromno število ujetnikov in vojnega materijala, kar se ni moglo še sešteti. Plen in ujetniki se množijo z vsako uro. Da si bo mogoče predočiti velikanski poraz ruske severne armade, naj se omeni, da je samo 18. divizija v bitki dne 21. t. m. ujela 5.000 vojakov, zaplenila 16 topov in 135 strojnic in eno veliko zalogo municije. Čete te divizije zaslužujejo posebno pohvalo. V istem času so napredovale pomeranske čete ob nemški meji, so zavzele Soldau in tako zaprle obroč s severa. V sredini nadaljujejo čete pod osebnim vodstvom maršala Pilsudskega svoje zmagoslavno napredovanje proti severu. Dne 21. t. m. so zavzele Zambrow in Hajowce ter so prekoračile reko Narew južno od Bjelostoka.

Ruske čete zašle na nemško ozemlje

Rusi pravijo, da niso rekli še zadnje besede.

KÖNIGSBERG, 23. (S.) Glasom zadnjih vesti znaša skupno število boljševikov, ki so prekoračili nemško mejo pri Willembergu, 7000 mož. Bili so razoroženi brez incidentov in nato internirani v Arysu.

BEROLIN, 23. (S.) Lokal-Anzeigerju poročajo z vztočne meje, da se izpreminja rusko umikanje ob meji Vzhodne Prusije v divje begstvo. Častniki in komisarji skušajo zastonj z revolverjem v roki, da bi vzpostavili mir. 4000 Rusov je prekoračilo nemško mejo. Bjelostok je baje že v poljskih rokah. Rusi se nameravajo upreti še le onstran Lomze in pravijo, da ni še bila rečena zadnja beseda. Dopisnik »Berliner Tagblatta« brzojavlja, da grozi nekaterim oddelkom 4. armade, da bodo vrženi proti severu.

Uspehi generala Vrangela

PARIZ, 23. (S.) List »Le Temps« ima iz Carigrada z dne 23. t. m.: Razvijajoč svoje operacije je general Vrangel izvojeval znaten uspeh. Ujel je več kot 1000 vojakov in zajel 34 topov in 100 strojnih pušk. Ves levi breg Dnjestra je sedaj osvobojen. Ofenziva čet, ki so se izkrcale v donskem kraju, se razvija uspešno med Donom in Maničem.

Poljska vlada brez zveze z Minskom

VARŠAVA, 23. (S.) Tiskovni urad ministrstva za zunanje stvari javlja, da nima poljska delegacija v Minsku svobodne zveze z varšavsko vlado. Noben sel ni prišel iz Minska v Varšavo. V osmih dnevih je dobila vlada le dve radiobrzojavki z veliko zamudo. Delegacija pravi, da bo prisiljena zahtevati premestitev sedeža pogajanj iz Minska v kako bolj zgodno mesto.

Francoski zastopnik pri Vranglovi vladi

PARIZ, 24. De Martel, legacijski svetnik, je bil določen kot zastopnik francoske republike pri vladi generala Vrangela. De Martel, ki je sedaj zastopnik francoske vlade v kavkaški republiki, je dobil nalog, da odpotuje takoj iz Tiflisa v Sevastopolj.

Osem vagonov vojnega materijala ustavljenih v Gdanskem

VARŠAVA, 23. Visoki poverjenik Thower je sporočil pismeno gdanskemu tozadevnemu svetu, da je bilo v Gdanskem ustavljenih osem vagonov, polnih zrakoplovnega materijala, namenjenega na Poljsko.

Trockijev obisk v Nemčiji

Angleži trdijo, Nemci zanikajo.

LONDON, 24. List »Times« objavlja podrobnosti o nekakem posetu Trockega v Nemčiji. Trocki je baje sklenil z nemško vlado dogovor, glasom katerega je ta poslednja dala Rusiji municijo. Izvršitev tega dogovora se je že začela. En del municije je bil plačan z dragulji bivše carske krone. Drugi vzrok Trockijevemu obisku je bil ta, da bi preprečil dovažanje municije v Polisko.

Z ozirom na takšne govorice je bila v Berolinu objavljena poluradna nota, v kateri se zanika, da bi bili imeli kaki nemški odposlanci sestanek s Trockijem v Protskenu, kjer da so se začela politična in vojaška pogajanja v svrho dogovora za nadaljno skupno postopanje Nemcev in boljševikov.

Lloyd George in Giolitti poslala ultimatum Rusiji?

LONDON, 23. Italijanski ministrski predsednik se je v Luzernu pod Lloyd Georgeovim vplivom baje odločil na nekaj, kar gotovo ne bodo sprejeli vsi njegovi italijanski sorojaki z onim navdušenjem, ki je hlinijo italijanski listi z ozirom na italijansko - angleško zbližanje.

Poročevalec lista »Times« javlja iz Luzerna, da je hotel Giolitti, preden odgovori na ameriško noto glede priznanja sovjetske vlade govoriti z Lloydom Georgeom. Poročevalec pravi, da se je bil Giolitti odločil na priznanje sovjetske vlade, čeravno se je popolnoma strinjal z Wilsonom v vprašanju zaščite poljske neodvisnosti, a je sedaj vsled novih mirovnih pogojev, ki so jih boljševiki predložili Poljakom v Minsku (ali pa pod Lloyd Georgeovim vplivom?), sklenil sporazumno z Lloydom Georgeom, da ne bo priznal sedanje ruske vlade in da se ne bo ž njo pogajal. Oba ministrska predsednika sta sklenila predložiti Franciji skupno delovanje, da se zajamčijo Poljski pravice, ki jih daja versailleska pogodba.

Ministrska predsednika sta baje poslala v Moskvo neke vrste »ultimatum«, v katerem se zahteva odgovor pred koncem tega tedna.

Značilen korak ameriške vlade v Varšavi

Wilson svetuje Poljakom, naj se ustavijo na meji.

WASHINGTON, 23. (S.) Vlada Zedinjenih držav je naložila svojemu zastopniku v Varšavi, naj posreduje pri poljski vladi in naj jo prosi, da ne dovoli svojim četam v sedanji protiofenzivi, da bi prekoračile poljske etnografske (narodne) meje.

Belgija in poljsko vprašanje.

BRUXELLES, 23. (S.) Ministrski svet je sklenil, da ne izpremeni svojih prejšnjih sklepov v poljskem vprašanju, dokler ne bo razvidno, da bodo mirovni pogoji, v katerih se ravnokar razpravlja, zagotovili Poljski popolno neodvisnost, kakor jo določa versailleska pogodba.

Nacijonalizem v Aziji

LONDON, 23. Ruska revolucija ima največji vpliv na azijske narode, katerim je odprla oči in jih napotila na nova politična pota. »Daily Herald« objavlja pogovor svojega poročevalca s polkovnikom Lawrencejem, ki je bil v ozkih stikih z emirom Faizalom o tem vprašanju.

»Dejstvo, ki sedaj najbolj izbija pri azijskih narodih — je rekel polkovnik — je prebujenje narodnega čustvovanja. Vsled želje po udejstvitvi njihovih narodnih teženj potom ujedinjenja ponehujejo tudi verski spori med njimi. Doslej so ih Evropejci obvladovali ravno s pomočjo njihovih verskih sporov; sedaj je tega konec. Najboljši dokaz za to je Egipt, kjer muslimani in Kopti delajo popolnoma složno. Azijski narodi so v stadiju razvoja, ki so ga zapadni narodi v splošnem že prekoračili, v stadijumu, ko je nacionalizem ognjišče vsega političnega delovanja. Zato bo angleški trud v Mezopotamiji in francoski trud v Siriji zastonj. Ti narodi ne bodo več trpeli nad sabo tuje vlade.«

Po ugotovitvi, da je vse angleško javno mnenje proti angleški politiki v Mezopotamiji, katere posledica je zasedba, ki stane kakih 30 milijonov na leto, je padel pogovor na rusko revolucijo in njene posledice v Aziji.

»Večji del javnega mnenja — je rekel polkovnik — noče razumeti, da je ruska revolucija predvsem azijska revolucija. Največje posledica je imela ta revolucija v Aziji. Kaj se n. pr. godi v Perziji? Boljševiki so izjavili, da ne bodo pošiljali svoje vojske v Perzijo, toda oni ne morejo preprečili razširitve svojih idej na perzijska tla. Vsaka v boljševika izpreobrnjena oseba postane takoj propagandist, ki prepriča o utemeljenosti svojih načel vsaj še eno osebo. Ni še znano, kaj se bo zgodilo v Perziji, toda jaz smatram, da je blizu čas, ko bo postala Perzija republika. In kakor je v Perziji, tako je povsod. Evropsko gospodstvo v Aziji se bliža h kraju...

V Indiji, zemlji velikanskega obsega z raznovrstnimi plemeni različnih značajev ni gibanje še tako živahno, kakor v arabskih deželah, toda tudi tam se že pripravlja sporazum med Indijanci in Mohamedanci, tudi tam se že kažejo prvi znaki pobratenja različnih plemen v svrho odpora proti tujinskemu gospostvu. Azija se je začela zavedati same sebe, in azijski narodi razumejo sedaj mnogo bolj nego prej, kaj morejo doseči s svoim ujedinjenjem. Bolj ko se zavedajo te svoje naloge bolj sovražni postajajo Evropejcem. Sedanji dogodki so vidna slika tega rastočega pojava.

Splošna stavka v Vladivostoku.

LONDON, 23. (S.) Iz Vladivostoka brzojavljajo: Delavci so sklenili splošno stavko vsled tega, ker ni hotel občinski svet v Habarovsku priznati vladivostoške oblasti. Voda in luč se dajate samo vojašnici in japonskim uradom, ki so zasedeni od vladivostoških oblasti.

Angleži in boljševiki v Perziji

LONDON, 24. Iz Teherana pročajo s prisiojnega mesta, da so angleške čete med Meudilom in Kasvinom prišle v stik z boljševiškimi četami. Pri Esinilabadu, kjer so se rdeče čete zakopale v višini 1900 m, so bile po šesturnem boju premagane in so morale postojanke zapustiti. Boj se še nadaljuje.

Po sestanku med Giolittijem in Lloydom Georgem

Giolitti sprejel angl. politiko nasproti Rusiji

Uradno poročilo o sestanku v Luzernu.

LUZERN, 23. Uradno poročilo o pogovorih med italijanskim in angleškim ministrskim predsednikom pravi: »Giolitti in Lloyd George sta te dni razpravljala o splošnem političnem položaju in posebej o pomembnosti zadnjih dogodkov v vzhodni Evropi. Ta izmenjava misli je dokazala, da obstoja med angleško in italijansko vlado popoln sporazum glede nujnosti čim prejšnje vzpostavitve miru na vsem svetu. Prvo jamstvo za to obstoja v raznih mirovnih pogodbah, ki so bile že podpisane.

Zmagovalci v vojni bodo morali ohraniti voljo zmernosti pri udejstvovanju teh pogodeb, a premaganci voljo lojalnega izvrševanja. Na podlagi tega načela upate obe vladi, da se bo sporazum, dosežen v Spa glede načina izvrševanja versailleske pogodbe pozneje razširil, tako da bo obsegal še vsa nerešena vprašanja. Toda preden se popolnoma vzpostavi mir, se mora rešiti še mnogo važnih vprašanj, katerih večina je v nerazdružljivi zvezi z dogodki, ki si sledijo na ozemlju bivšega ruskega cesarstva. Dokler se ne vzpostavi mir med Rusijo in ostalim svetom, bo ta še vedno ogrožen po atmosferi neredov in tvorenj.

Vsled tega sta bili angleška in italijanska vlada začeli pogajanja v svrho vzpostavitve odnošajev med Rusijo in ostalim svetom, a ste z globokim obžalovanjem doznali, da namerava sovjetska vlada sedaj, vkljub ponovnim uradnim izjavam o svojih namenih potom svojega odposlanstva v Londonu, naložiti Poljski pogoje, ki so v navzkrižju z njeno državno neodvisnostjo.

Vlada mora temeljiti na sili vsega naroda. Tekoimenovana civilna oborožena moč, izbrana samo iz enega sloja oseb, bi bila samo reorganizirano sredstvo za organizacijo sile, ki naj bi nesilno poteptala demokratično ustavo in postavila na njeno mesto samovlado nekaterih priviligirancev, vzgojenih v boljševiškem duhu. Ne moremo se vzdržati bojazni, da bi se mogla sestava in vodstvo te sile, potem ko bo Poljska demobilizirala svojo vojsko, uporabiti za obnovitev ruske rdeče vojske.

Če ena država stavlja drugi državi kot mirovni pogoj, da se sestavi njena organizirana moč samo iz enega sloja oseb, izključivši vse druge, je to nedopustno kršenje svobode, neodvisnosti in spoštovanja do druge države. Dejstvo, da se je dodal tak pogoj, po zagotovitvi s strani g. Kamenevega angleški vladi, da se ne bo dodalo nič k njenim predlogom, pomeni težko pomanjkanje vere. Vsako pogajanje z vlado, ki tako na lahko jemlje svojo besedo, postaja težavno, če ne nemogoče.

Ruska sovjetska vlada je odklonila predlog angleške vlade, naj se sklene premirje pod pogoji, ki bi bili zajamčili, da se rusko ozemlje ne bo napadlo, in je nadaljevala svoj pohod v etnografsko Poljsko, da bi prisilila to zemljo z orožjem v roki na vpeljavo sovjetov.

Če se sovjetska vlada, vkljub kazni, ki jo je zadela za njen napad, še vedno brani opustitve svojih grdih namenov in nadaljuje vojno proti poljski zemlji, da bi prisilila poljski narod na sprejem njenih pogojev, ne bo mogla sovjetske vlade nobena vlada priznati ne se pogajati ž njo. Kar se je zgodilo v tej kratki vpadni vojni toliko v Rusiji, kolikor v Poljski, bi moralo naučiti napadalce previdnosti. Svet na vzhodu in na zapadu zahteva mir, ki pa se more doseči samo na podlagi popolnega priznanja svobode narodov. Angleška in italijanska vlada ste razbujeni zaradi neprekidnega nadaljevanja sedanjega vojnega stanja med državami, katerim ti spopadi ne morejo prinesti drugega nego vedno večjo bedo, a drugim narodom stalno trvenje. Ogrožena je celo sama kultura, ki je padla vsled petletne neprekidne vojne. Dokler se ne dokončajo ti spopadi, se ne more resno misliti na razvoj poljedelstva in industrije ne na izmenjavanje proizvodov raznih držav in raznih klim, na čemer temelji gospodarsko življenje narodov. Beda in visoke cene, v zvezi z neizogibnimi pevarnostmi in odrekanji, so temu neizogibna posledica.

Vsled tega ste angleška in italijanska vlada složni v tem, da toplo priporočajo, naj zavezniki, kolikor mogoče, poskrbe za čim prejšnji konec vsakega spora med državami.

RIM, 23. (S.) Posebni poročevalec agencije Stefani brzojavlja: Včeraj po zajutrku, ko je bil sestanek zaključen z uradnim poročilom, sta se Lloyd George in Giolitti dolgo pogovarjala o italijanskih in angleških parlamentarnih stvareh. Lloyd George je vprašal o zadnjih zakonih, ki so bili tako naglo sprejeti. Giolitti in Lloyd George sta si dala fotografijo s prisrčnimi posvetili, a v vrtu vile sta dovolila, da jih je fotografiral neki italijanski časnikar skupaj z njunima tajnikoma Hankey in Mattoli. Včeraj zvečer je bil Lucern razsvetljen v čast obema ministrskima predsednikoma. Danes predpoldne, pozdravljen od Lloyd Georgeovega tajnika, od lucernskih oblasti in precejšnje množice, je Giolitti odpotoval v Turin, in sicer črez Bern, da se vidi s švicarskim predsednikom Motta.

Lloyd George in Giolitti sta izročila francoski vladi predloge o delovanju zaveznikov, da se zagotovi Poljski njene pravice, ki izvirajo iz Verseilleske pogodbe glede svobodne in neomejene porabe pristanišča v Gdanskem in njegovih občil, kakor je pač predvideno v rečeni pogodbi.

Lloyd George in g. Giolitti sta poslala Millerandu pozdravno brzojavko, v kateri izražata željo brzega svidenja vseh treh ministrskih predsednikov.

Francoska vlada se strinja z uradnim poročilom.

PARIZ, 24. (S.) Agencija Havas poroča: Angleško poslanstvo je sporočilo uradno ministrstvu za zunanje zadeve besedilo uradnega poročila, ki je bilo sestavljeno ob koncu pogovorov med Lloyd Georgeom in Giolittijem v Luzernu. V odgovor na to obvestilo je poslalo ministrstvo za zunanje stvari angleškemu poslanstvu sledečo noto: Francoska vlada se zahvaljuje angleški in italijanski vladi za poročilo, ki ste ji ga izvolili poslati, in ugotavlja z veseljem, da se to poročilo popolnoma strinja z idejami in načeli, ki jih je ona vedno naglašala.

Millerandov odgovor na pozdravno brzojavko.

PARIZ, 24. (S.) V odgovor na brzojavke, ki so mu bile poslane iz Luzerna, je poslal Millerand Lloyd Georgeu in Giolittiju sledečo brzojavko: Zelo sem ganjen radi zelo uljudnega spominjanja s strani Vaše Ekscelence in se veselim, da bom imel v kratkem, kot je bilo dogovorjeno, priložnost osebno se seznaniti z g. Giolitti-jem in se zopet videti z Lloyd Georgeom.

Prvi uspehi Giolittijeve politike na Balkanu

Albanci, kaznovani, prosijo Italijo za pomoč proti Jugoslaviji.

RIM, 24. Albansko odposlanstvo je izročilo italijanski vladi noto, v kateri naznanja, da se je pred nekoliko dnevi dogodil pri Skadru spopad med Albanskimi kmeti in Jugosloveni. Albanska vlada je takoj podala potrebna pojasnila o teh dogodkih in izrazila željo, da bi živela v miru in prijateljstvu z Jugoslavijo. Kljub tem izjavam so prekoračile jugoslovenske čete mejo in udrle v Kastrati. Nota pravi dalje, da je Jugoslavija izjavila vrhovnemu svetu potom svojega odposlanstva v Parizu, da bo spoštovala neodvisnost Albanije v njenih mejah iz l. 1913. Udor na albansko ozemlje v hipu, ko je Italija zapustila Valono, pa dokazuje, da ni bila Jugoslavija odkritosrčna s svojo izjavo in da se namerava polastiti enega dela albanske domovine. Radi tega se prosi v noti italijanska vlada, naj ukrene potrebno, da se ustavi jugoslovensko napredovanje in da se jugoslovenske čete umaknejo na meje iz l. 1913. To so glavne poteze te čudne note albanske vlade. Polna je tudi lepih komplimentov na naslov italijanske vlade, katero prosi za posredovanje, dasi je vsakemu jasno, da ne more biti jugoslovensko - albanski spor zadeva, ki se tiče izključno italijanske vlade, temveč in izključno medzavezniškega vrhovnega sveta. Zdi se, da je sedanjim voditeljem albanskega življa še v živem spominu postopanje ranjke Avstrije proti bivši Srbiji, ko je ta poslednja l. 1913 hotela temeljito kaznovati albanske roparske tolpe, ki so bile udrle v Macedonijo. Ranjka Avstrija je tedaj zagrozila Srbiji z ultimatumom, in albanska delegacija pričakuje menda nekaj sličnega tudi sedaj od Italije. Gotovo pa se vara, kajti časi so se izpremenili in sedanja Jugoslavija bo trpela še manj ob svoji meji tolovajstva albanskih roparjev nego prejšnja Srbija.

Agencija Stefani javlja o krvavih spopadih med jugoslovenskimi obmejnimi četami in albanskimi tolpami. Te poslednje da so ujele en cel jugoslovenski polk.

Ista agencija ima tudi nekoliko raznih poročil o navdušenju Albancev za Italijo radi njenega postopanja in njenih zaslug za neodvisnost Albanije. V Sofiji in v Carigradu da so tamkajšnji Albanci odposlali svoje zastopnike italijanskemu poslanstvu, da mu izrazijo čustva svoje hvaležnosti nasproti Italiji.

Vse te vesti so seveda prirejene in imajo poseben namen, — rovarenje proti Jugoslaviji in njenemu ugledu. Nota, v kateri je gori beseda pa je dovoljen dokaz za to, da so dobile albanske tolpe že zasluženo plačilo in da jih je strah kljub vsem mogočnim zaščitnicam.

Protifrancoske demonstracije v Gornji Šleziji

KATOVICE, 23. O demonstracijah v gornješlezijskih mestih smo prejeli še sledeče podrobnosti: Na protestnih shodih v gornješlezijskih mestih je prišlo do hudih spopadov med zborovalci in francoskimi četami. V Katovicah je bilo pri teh spopadih 9 mrtvih in 16 ranjenih. Poljski voditelj odvetnik dr. Milevski, ki je z okna svojega stanovanja vrgel ročno granato, je bil ubit in vržen v vodo. Varnostna policija je službo prekinila in izročila orožje. Ob 8. zvečer se je množica hotela polastiti na policiji orožja. Francoska vojska se je na podlagi pogajanj s strokovnimi organizacijami umaknila. V Ribniku je poljska napadalna četa vdrla na protestno zborovanje Nemcev in ga razbila. Na žvižg je bilo oddanih več strelov. Na mestu so bili štirje mrtvi in več ranjenih.

KATOVICE, 24. Razburjenje je dospelo do vrhunca. Posamezniki in civilisti hodijo po cestah s puškami. Ob 11. ponoči so se začela pogajanja med odposlanci strokovnih organizacij in medzavezniško komisijo, od katere so zahtevali, da se posadka razoroži, da pa sme svobodno oditi. Vojaški pooblaščenec je izjavil, da rajše umre, nego pa se ukloni. Pogajanja so se prekinila. Ko je odposlanstvo odhajalo, so se začuli klici: »Naši niso dosegli ničesar. Z orožjem ven! Na juriš!« Ob 23.15 je bil položaj skrajno napet, ki je trajal tudi ves nasledji dan. Čuti je bilo neprestano streljanje iz pušk in iz strojnic. Množica se je polastila avtomobila, ki je stal pred hišo medzavezniške komisije. Čete tega niso zabranile. Spričo strašnega položaja se je francoski častnik dogovarjal naravnost z množico in obljubljal, da se bo orožje izročilo. Z druge strani se čuje, da je posadka pripravljena izročiti orožje v varstvo varnostnim organom.

Nemška nota o izgredih v Šleziji

BEROLIN, 24. (S.) Neka uradna nota pravi, da se je vlada pečala z dogodki v Zgornji Šleziji. V noti se naglaša, da pripada skrb za vzdrževanje reda medzavezniški komisiji. Nemška vlada obžaluje, da se del dežele nahaja v rokah poljskih vstašev. Nota pravi slednjič, da je izjavila medzavezniška komisija, da smatra sedanjo vstajo za punt proti njenim pravicam in je sklenila nastopiti odločno proti vstašem, jih razorožiti in zaščititi prebivalstvo. Nemška vlada upa, da bo imela medzavezniška komisija uspeh v svoji nalogi in prosi prebivalstvo gornje Šlezije naj bo mirno in naj se vzdržuje vsakega čina, ki bi mogel dovesti do novih izgredov. Ob zaključku note se pravi, da bo vlada varovala koristi gornje Šlezije z odločnostjo in da se bo uprla proti poizkusu, da bi se ena sama ped njenega ozemlja odtrgala od nemške države potom nasilja, ki se protivi določbam mirovne pogodbe in volji prebivalstva.

Irsko vprašanje

LONDON, 24. Lloyd George je pred odhodom v Švico izjavil v seji spodnje zbornice, da je vlada določila nastopne pogoje za ureditev irskega vprašanja: 1. Posebne pogoje za šest grofij vzhodnega Nestra; 2. niti Irska niti noben del Irske se ne sme ločiti od združenega kraljestva; 3. Anglija se v vojnih časih ne sme ogrožati. — Lloyd George je dodal: S temi pogoji smo pripravljeni uvaževati vsak predlog, ki ga izrazi irsko javno mnenje. Na vprašanje, če so pogajanja v teku, je odvrnil, da od merodajne strani še ni doslej nobenega odgovora na te predloge.

Irski odpor proti Angležem.

LONDON, 23. (S.) Danes je obiskal škof Mennix skupno s škofoma iz Bellareta in Killaloo župana mesta Kork, ki stavka z lakoto v ječi v Brixtonu. Pogovarjali so se ž njim kakih 25 minut. Škof iz Killalo je izjavil, da je župan zelo propadel.

Zbližanje Madžarske z Jugoslavijo?

DUNAJ, 24. »Neue Freie Presse« poroča iz Budimpešte o nekem gibanju poljedelskih zastopnikov, ki zahtevajo novo politično orientacijo v tem smislu, da bi se poizkusila sprava z Jugoslavijo. »Na drugi strani sili v ospredje vprašanje prestola, ker narodna skupščina reši program kabineta v par tednih.

Proces zaradi dogodkov dne 12. junija na Tirolskem

TRIDENT, 24. Vsled dogodkov v Tormenu dne 12. junija zvečer, pred praznikom Sv. Srca Jezusovega, je bila vložena od državnega pravdništva tožba proti 18 osebam, ki so obtožene, da so hotele prisiliti kraljeve orožnike, naj izpustijo dve aretirani osebi in so se v ta namen uprle z orožjem v roki nasilno in lučajoč kamenje proti orožniški postaji in proti posameznim orožnikom in udarjajoč močno po vratih; da se niso pokorile orožniškemu brigadirju, ki je ukazal množici, naj se razide; da so žalile člane orožniške posadke medtem ko so vršili svojo službo i. t. d. i. t. d.

Razprava se bo vršila v Tridentu dne 3. septembra.

Zveza narodov

ŽENEVA, 24. Švicarska brzojavna agentura poroča: Državni svet je bil uradno obveščen, da je svet Zveze narodov na prošnjo Wilsona sklenil, da se prvo obče zborovanje Zveze narodov otvori dne 15. novembra v Ženevi. Konferenca bo trajala več tednov.

PARIZ, 24. »Matin« poroča iz Londona: Tajnik Zveze narodov je uradno povabil Nemčijo, Avstrijo, Madžarsko in Bolgarsko, da določijo zastopnike za mednarodno konferenco, ki se bo vršila 24. septembra v Bruslju.

Sestanek med italijanskim, francoskim in angleškim ministrskim predsednikom

PARIZ, 24. Agencija »Havas« javlja: Ni bil določen, kakor se je zatrjevalo, takojšen sestanek v Lucernu med Lloydom Georgeom, Giolittijem in Millerandom. Sestanek med Millerandom in Giolittijem v Aix Le Bains je določen okoli 15. septembra. Šele potem, izvzemši slučaj, da ne bo potrebno, se bo ministrski predsednik sestal z Lloydom Georgeom.

Italijanski kralj pri svojem tastu Nikiti

NIZZA, 24. Italijanski kralj je prispel danes ob 10.45 v Cannes. Obiskal je bivšega črnogorskega kralja, ki se nahaja v vili »Marica«.

Nemški poslanik v Rimu.

BEROLIN, 23. (S.) Berenberg Grossler, član hamburškega senata, je bil imenovan za nemškega poslanika v Rimu.

Nemški delavci in izvršitev mirovne pogodbe.

BEROLIN, 23. (S.) Ob koncu shoda delavskih zastopnikov iz porenskih krajev, Vestfalskega in Lippeja je bila sprejeta resolucija, v kateri se izjavlja, da je splošna zveza nemških sindikatov pripravljena sodelovati pri gospodarski obnovitvi in izvršitvi določeb dogovora v Spa kakor tudi pri vzdrževanju notranjega reda. Vendar — dostavlja resolucija — bodo delavci iz porenskih krajev in Vestfalskega delali samo tedaj, če pustijo tuje države Nemčijo na miru.

Mednarodne finančne konference.

BRUSELJ, 24. Mednarodna finančna konferenca se je določila na dan 24. septembra v Bruslju.

Neredi v Mezopotamiji

KAIRO, 22. (S.) Po zadnjih vesteh iz Kajfe o napadih, ki so se izvršili v Kerbetu in Gazli proti vlaku, ki je odšel v petek predpoldne iz Damaska, se nahajajo med žrtvami Ato Daka Hajubi, minister za notranje zadeve, en francoski častnik, en arabski častnik, en francoski duhovnik in nekoliko vojakov.

BAJRUT, 21. (S.) Zakasnelo. Precejšnja kolona čet je bila poslana, da kaznuje prebivalce treh vasi, ki so odgovorni za napade pri Kerbetu in Gazli.

Izjave angleškega ministra za prehrano o posledicah morebitne stavke rudarjev.

LONDON, 23. (S.) Minister za prehrano Mac Curden je izjavil Reuterjevi agenciji, da bi povzročila stavka rudarjev bodoče zime znatno zvišanje cen živilom. Vlada odreja potrebne ukrepe za vsak slučaj in bo napravila vse, da osigura dobro poslovanje prehrane.

Pred odločitvijo na Koroškem

Iz Celovca poročajo: V dneh, ko se pogaja plebiscitna delegacija z zavezniškimi zastopniki, prihajajo iz Koroške najneverjetnejše novice in osebni vtisi malo ali slabo poučenih potnikov napravljajo ne malo zmedo med občinstvom, ki mu nesoglasje med časopisnimi poročili in nekontroliranimi vestmi pada predvsem v oči. V teh časih se premikajo polmi v najneverjetnejše zveze. Škodo pa ima oni, ki ima prešibke živce napram navalu novosti.

Vse govorice o morebitnosti ali nemorebitnosti ugodnega plebiscitnega uspeha naj se vendar enkrat vržejo v koš za prazne čenče.

Kar tvori za trenutek vsebino koroških razgovorov v prekokanovanki Sloveniji, so posledice gotovih olajšav na demarkacijski črti. Naj zagotovimo naši javnosti na najbolj kategoričen način, da so vse črne slutnje neutemeljene. Glavna skušnja je sijajno prestana. Glavni navel lačnega nemškega življa v cono A se je brez neugodnih posledic razbil ob neomajnosti naše devetdesetstotne večine. Nemška arboritost in radovednost vidno pojema. Naša uprava je bila v glavnem kos svoji nalogi. Članom zavezniške komisije imponira vzoren red in telesna varnost v naših pokrajinah. Samozavednost našega ljudstva stoji necmajna. Nemcev pa se je polastil svet respekt pred našimi oblastmi.

V prvih dneh je romalo mnogo tisoč napolnjenih nahrbtnikov iz naše v celovško cono. Naš kmet je prodal, česar ima ravno v trenotku v preizobilju. Da pa ti lačni navdušenci »nerazdeljive Koroške« ne izsesajo našega bogastva: zato poskrbi naša valuta. Pripravljajo se ukrepi, ki zregulirajo blagovni promet med obema conama na način, da ne utrpi naše ljudstvo znatnejše škode.

Slovenske ženice so pohitele, — seveda v kolikor jim dovoljuje kmetijsko delo, — čez demarkacijsko črto; kmetje so si mislili prinesti iz Celovca industriske zdelke. Vračajo se z dobrimi nauki, z lastnim vpogledom v razprodano konkurzno maso nemških industrijskih skladišč, kjer niso dobili ali nič ali pa za pogansko navite cene. Gospodarska superiornost naše države izključuje vsako konkurenco med obema conama.

Niso še povsem ugotovljene in izdelane vse tehnične klavzule obmejnega prometa. Vendar naj pa bo slovensko občinstvo obveščeno, da se nima v tem oziru bati nobenih neugodnih presenečenj. Finančne in orožniške straže vrše svojo nalogo kakor doslej in ko dojdejo v kratkem podrobna navodila, bo naš obmejni stražni organizem funkcijoniral zopet s predvojno točnostjo.

Nekateri boječi ljudje so si izsanjali nekaj o spremembi naše uprave na Koroškem.

Budalost!

Ne zgane se niti pika na i.

Kaj se nam more dogoditi, če govorimo slovenski

Zgodilo se je minule sobote, dne 21. avgusta 1920.

Po 11. uri predpoldne je prišlo v naše uredniške prostore par finančni hstražnikov v spremstvu par civilistov po enega naših uslužbencev, reporterja — ki pa je bil še le pet dni v naši službi — češ, da je zapleten v neko tihotapsko afero.

Da je tak obisk v uredniških prostorih osupnil našega navzočega glavnega urednika, to je menda razumljivo in se ne bo nihče čudil temu. V vsakem uradu je menda tak dogodek neprijeten do skrajnosti. Naš glavni urednik je gledal začudeno od strani parlamentiranje med obiskovalci in dotičnim našim uslužbencem. Ko je stvar dozorela in so imeli osumljenca odvesti, je ta pristopil k svojemu šefu in mu — kakor je bila dolžnost — javil v slovenskem jeziku: »Dovolite, da se oddaljim — moram žojimi«. Naš glavni urednik je v skrajnem osupnenju privzdignil roko in vprašal reporterja, seveda tudi v slovenskem jeziku: »Kaj pa je za božjo voljo?«

To so bile edine besede, ki jih je izpregovoril Cotič ob vsem tem prizoru. Da bi jih ne bil! Prigodir je pristopil in velel: »Vaše vedenje je sumljivo — tudi vi morate z nami!« »Zakaj pa?« je vprašal urednik. »A nič, nič, samo da daste neka pojasnila.« — je odvenil finančni stražnik. In urednik je vzel klobuk in se pokoril. Čim pa je ta čudna in mešana družba stopila na ulico, je stvar zadobila čudno, kaj sumljivo lice. Urednika je vzel pod svojo posebno pažnjo »brigadir« sam, dočim so drugi, oddaljeno za nekoliko korakov, sledili pod nadzorstvom enega finančnih stražnikov.

Tako se je ta »povorka« pomikala izpred uredništva v ulici sv. Frančiška do postaje finančnih stražnikov v ulici Giulia. Naravno je, da je bil ta pohod za Cotiča silno mučen, kajti ljudje so postajali in gledali. Posebno še, ker je bil vmes tudi kak urednikov znanec. No, dalje pa se urednik ni vznemirjal, misleč si: podam zahtevana pojasnila in povrnem se v uredništvo.

V uradu v ulici Giulia so ga poučili temeljito drugače. Na zahtevo, naj ga odpravijo čim hitreje, ker čas njegov je dragocen in ker se njega stvar nič ne dotika, je dobil odgovor, ki ga je skrajno osupnil in vznemiril: »Tudi vi ostanete tu, ker ste opravičeno osumljeni.« Eden stražnikov je vskliknil: »In kako se ta stvar dotika tudi vas! Vaše vedenje je skrajno sumljivo.« Nekdo drugi: »**Že vaša fiziognomija je sumljiva!**« Na to skrajno žaljivo opazko je urednik zavrela kri, kakor bi vsakomur, ki si je svest, da se mu krivica godi. No, premagoval se je v svesti si kraja in družbe, ki je bil okoli njega. Gospodje stražniki više in nižje stopnje so se nekoliko prerekali z drugimi prizadetimi pretveznimi osumljenci, sicer pa so mirno dalje opravljali svoje delo. Nobenega znaka ni bilo, da bi našega urednika hotel pravilno zaslišati in vzeti njegovo izjavo na zapisnik. Dobil je le pojasnilo: »Sum proti vam je opravičen, **ker ste v naši navzočnosti s svojim osumljenim uslužbencem govorili slovenski in ker ste napravili tisto značilno kretnjo z roko!!**«

Urednik je okamenel. Če uslužbenec slovenskega lista v lastnih uredništvenih prostorih govori s svojim šefom par besed v slovenskem jeziku :če ga ta poslednji vpraša z dvema besedama, kaj da je prav za prav; če urednikovo lice ovaja osuplost, ki je pač naravna ob takem neprijetnem dogodku, in če še vrhutega napravlja z roko sicer običajno mu kretnjo: je sumljiva oseba in je upravičen sum, da je vsaj — tihotapec!!!

Morete si misliti, kako je bilo ob taki obdolžitvi pri duši, 65letnemu možu, ki se ne zaveda druge krivde, nego da ljubi svoj narod — kar je menda v vsakem narodu le častno svojstvo za vsakogar — in da je v vsem svojem življenju posvečal svoje skromne moči za pravico in napredek tega naroda, in ki se vrhu tega zaveda, da je bil in je vkljub vsem političnim in narodnim borbam uverjen **propagator pomirjenja med obema plemenoma na podlagi pravičnega sporazuma, kar dokazujejo tudi sedaj dan na dan članki v tem listu.**

Do 15½ ure je moral naš urednik trpeti moralične muke v ulici Giulia. Sledniič so ga odposlali z drugim na poveljstvo v ulici Sanità. Odleglo mu je v trdni veri, da bo skoro rešen iz mučnega položaja. Varal se je temeljito. Minevali so četrti ure, minevale so — ure. Tako se je približala 20. ura zvečer. Razburjenost v uredniku je prišla do viška, ker se je bal, da ga pridrže črez noč. Kakih 10. minut po dvajseti uri pa so ga — kakor druge — odslovili, zabeleživši le s svinčnikom njegov naslov. Sedaj pa uvažujte še, da je Cotič — 65leten mož in ne trdnega zdravja — prebil 8½ uri v takih duševnih mukah, ne da bi bil ves dan kaj zavžil, razun čašice čiste kave zjutraj!! Komaj se je vlekel domov. In še naslednjega dne, nedelje, je občutil posledice tega, kar ga je zadelo brez vsakega vzroka ali opravičenega povoda. In ponovno moramo podčrtati, da se to ni zgodilo v kakem zasebnem uradu, ali sturovanju, ampak v uredništvu slovenskega dnevnika v Trstu, katerega so tudi oblasti doslej znale uvoževati in respektirati kot glasnika javnega mnenja.

Trpke besede nam silijo iz peresa. Toda, premagujmo se, ohranimo hladno kri. In to moremo, ker že dogodek sam na sebi govori dovolj glasno.

Pa ni toliko radi urednikove osebe, da smo obširneje opisali ta dogodek. Stvar je tudi velike načelne važnosti. Poučuje nas, da niti v svojem lastnem domu ne smemo izpregovoriti med seboj niti besede v svojem materinem jeziku — svojem uradnem jeziku — če je navzoč kak javen funkcijonar in če nočemo priti na sum zlikovca!! Samo bi vprašali mi — posebno tudi gospodo na governatoratu —, do kakih posledic mora dovajati, če bodo hoteli tako stališče izvajati v praksi na vsem zasedenem ozemlju, kjer večina prebivalstva, (in to tudi v navzočnosti javnih funkcijonarjev) mora govoriti slovenski že zato, ker italijanski ne zna?! Potemtakem bi morali zapirati vse naše ljudi kot sumljive!

Kruta morala te zgodbe pa je: do takih dogodkov prihaja, če v jezikovno mešanih krajih opravljajo važne funkcije ljudje, ki nimajo kvalifikacije za to v jezikovnem pogledu, da bi mogli razumeti ljudstvo in občevati žnjim! Gospoda pri generalnom civilnem komisarju! Jezik ljudstva ni stvar, di se more prezirati ali vanič devati. To treba upoštevati in spoštovati. Drugače bo zlo!

Še nekaj, gospoda. Ministerski predsednik Giolitti in minister za vnanje stvari Sforza sta izrecno priznala, da na zasedenem ozemlju veljajo še vsi stari avstrijski zakoni. Mi bi torej radi vprašali: po katerem zakonu niso našega urednika zaslišali in vzeli njegovih izpovedeb na zapisnik?!

Na to bi radi slišali odgovor!

Politične vesti

Položaj na Reki. »Neue Zürcher Zeitung« priobčuje zanimiv razgovor svojega poročevalca z D'Annunzijevim »ministrom za zunanje stvari« o položaju na Reki. Poročevalec se je predvsem interesiral o vprašanju zasedbe Reke po regularnih italijanskih četah in o vedno večji opoziciji proti D'Annunziju v mestu samem. D'Annunzijev minister je zavračal vest o zasedbi Reke po regularnem italijanskem vojaštvu kot izmišljeno in neosnovano, ker bi to pomenilo D'Annunzijev odhod z Reke. Glede italijansko-francoske pogodbe je omenil, da je italijanski minister za zunanje stvari Sforza sporočil D'Annunziju, da se je razgovarjal v Spaaji z Milerandom in Lloyd Georgem, ki naj bi bila pritrdila aneksiji Reke po Italiji. D'Annunzio ne prizna nikdar odločitve Zveze narodov, ker smatra to zvezo za orodje angleškega in francoskega imperijalizma. Notranjepolitični položaj na Reki se je v zadnjih dveh mesecih znatno poslabšal. Zlasti trgovci povzročajo D'Annunziju veliko težav in skrbi. To ni čudno, če se pomisli, da je Reka izgubila v vojni vso trgovino. Mir je položaj še le poslabšal. D'Annunzio je »osrečil« Reko svojo poezijo. Reka je prišla v gospodarskem oziru z dežja pod kap. Ker se trgovci in obrtniki niso mogli sporazumeti ž njim, se je postavil D'Annunzio na stran delavcev. Pri zadnji veliki stavki je priznal vse delavske zahteve in jih uzakonil. Kar se tiče politične pozicije, ima D'Annunzio sedaj lahko stališče, ker je izgnal vse Hrvate iz zemlje svoje države. Samo v Zagrebu je sedaj 5000 hrvatskih beguncev z Reke. Za dokazovanja poročevalca, da Jugoslavija potrebuje Reko, je kazal minister malo razumevanja. Niti izgled Trsta, ki je še brez eksportnega zaledja in je danes skoraj mrtev, ni izdal veliko. Poročevalec je nato pripomnil, da je vojna neizogibna, nakar je odgovoril minister: Mi potrebujemo Reko. Reka je tribuna svobode. Od tu lahko širimo moderne ideje po naši volji, od tu lahko podpiramo vsako gibanje po neodvisnosti. Z Reke mora priti duševno prerojenje Italije in iz Italije prerojenje vsega sveta. Ali je D'Annunzio za to sposoben? On je pač že prevečkrat pogorel. D'Annunzio podpira sinnfeinovce na Irskem, istočasno pa ponuja italijanski vladi čete za Albanijo, z ruskimi boljševiki je v prijateljskem razmerju, istočasno pa se pogaja z madžarsko reakcijo za nabavo orožja. Poročevalec sklepa iz zabave z D'Annunzijevim ministrom: da postajajo tla na Reki vroča. D'Annunzijevi legionarji so se naveličali in odhajajo dnevno nazaj v Italijo. Opozicija je vedno večja. Italijanske oblastnosti, ki so bile tudi na Reki in s katerimi se je švicarski poročevalec seznanil v vlaku, pravijo, da se bliža konec D'Annunzijeve vlade počasi, toda gotovo.

Proti Salveminiju! — Te dni se je vršil v Neaplju kongres »Rinnovamenta«, nove politične stranke, ki je vstala v Italiji po vojni s programom popolnega političnega in gospodarskega prenovljenja italijanskega naroda. Na kongresu je bilo par znanih poslancev, med njimi tudi Salvemini, ki ima največ zaslug, da se je stranka »Rinnovamento« konstituirala s tako jasno začrtanim političnim programom.

Domače vesti

Plemenit dar. Dalmatinec, gospod M. Cvitanić se vrača po dolgih letih iz Južne Amerike zopet v domovino. Izkrcavši se v Trstu, je poklonil v dokaz svojega neusahljivega rodoljublja lir 1500, in sicer lir 500 za uboge pogorelce »Narodnega doma« a lir 1000 za »Tiskovni sklad« našega lista. Čast in hvala mu na toli požrtvovalnosti.

Vse, kar je prav! Nedavno je priobčil naš list, došlo nam notico, kjer se je očitalo, »znanim vojnim dobičkarjem«, da v teh težkih časih ne vrše svoje narodne dolžnosti — da ne žrtvujejo, kakor bi mogli. To bi bilo vse prav in opravičeno, ko bi ne bilo pri tem to zlo, da naši ljudje navadno, kadar čujejo o vojnih dobičkarjih, mislijo in kažejo s prstom le na štiri, pet znanih oseb. S tem pa se godi dvojna krivica: zadete so nekatere osebe, ki ne zaslužujejo tega, niso pa zadete druge, ki bi jih trebalo podrezati. Med prizadetimi je n. pr. mož, ki vsikdar rad in izdatno daje — celo do tisočaka je šlo že —, ne da bi zahteval naj se njegovo ime izroča javnosti. Je pa drugih, ki bi lahko dali, a ne dajejo nikoli nič. Je tudi takih, ki sicer niso vojni dobičkarji, a bi tudi lahko več dali, nego dajejo. Dalje treba pomisliti, da je med tistimi znanimi »vojnimi dobičkarji« tudi takih, ki s odanes v takem položaju, da v resnici ne morejo, kakor bi v resnici hoteli. Par med njimi je n. pr., ki so s požarjem »Narodnega doma« pretrpeli ogromno škodo. Torej — vse, kar je prav. Sicer pa se tudi mi popolnoma strinjamo z onim dopisnikom: dolžnost vsakogar je v teh težkih časih, da podpira stvar svojega naroda, kolikor le more. — Nekdo.

Katehetski sestanek. Svečenikom sv. Pavla javljamo, da se bo vršil katehetski sestanek dne 26. t. m. v Gorici, Via Carducci 4 ob 10 dopoldne. Na dnevnem redu so sledeča poročila: 1) dr. Jakob Ukmar: O osebi katehetovi; 2) dr. Ignac Kobal: O pravnem položaju veronauka in veroučitelja; 3) Janko Maierhofer: O metodi nove učne knjige »Krščanski pouk za prvence«; 4- slučajnosti. Sestanek je aktualne važnosti. Prosimo za obilno udeležbo. — Ignacij Valentinčič, Leopold Cigoj.

Nebesna prikazen. Predsinočnjim ob 5.45 popoldne se je nenadoma prikazalo na severnem obzorju kot srebro svetlozareče telo. Pojav je trajal kakih 10—15 minut. Meteor ni bil, ker ta bi ne bil stal na mestu, temveč švignil po obzorju in zapustil za seboj svetlo vidno sled v obliki vpognjene črte. Strokovnjaki menijo, da je bila to najbrže vodena para, katera se je iz nerazumljivih vzrokov dvignila v neznanske višine in odsevala solnčno svetlobo.

Iz tržaškega življenja

»Pil bi ga vsak hudič — plačal pa nič«. Mihael Grebnik, 35 let star, stanujoč v ul. Crosada štev. 11, je že delj časa nezaposlen. Posledica: žep ravno tako dolgo časa prazen. Najhujše pa je to občutil predvčerajšnjim želodec — tudi prazen. S povešeno glavo je kolovratil po mestu in premišljeval, kako bi se dalo vsaj eno teh praznin za nekoliko časa napolniti. V teh globokih mislih je slednjič prikorakal do gostilne »Al Trovatore«. Zapeljiv duh pečenke je prihajal iz gostilne. Grebnik je sicer poštenjak od pete do glave — toda prazen žep in prazen želodec imata tudi svojo moč, kateri naš dobri Grebnik ni bil kos. Menda se ni v nobenem slučaju dal citirati tako na pravem mestu izrek iz Sv. pisma: »Duh je voljan, ali meso je slabo«, kakor v tem. Naš junak je nekaj časa stopical gori in doli pred gostilno in nobeden mimoidočih ljudi ni opazil hudega notranjega boja, katerega je bojeval naš junak. Prazen želodec je začel močno ofenzivo proti duši in srcu — in slednjič je moral naš Grebnik podleči. — S krepkim pozdravom je vstopil v gostilno in se moško vsedel k mizi. Spomnil se je na prazen žep — in hotel je skoro iti. Ali želodec ga je hudo opominjal na dolžnosti! Revež je resignirano obsedel in ni poslušal glasu srca ampak je slepo podlegel pohotnim željam želodca. Naročil je najprej — pečenega piščanca; potem teletine, potem pečeno ribo in vse skupaj obilno zalil z vinom. Skupen račun je znašal okoli 25 lir. Grebnik se je počel kesati, želodec tudi; Grebnik je hotel zbežati, želodec je bil tudi tega mnenja, in oba sta vstala in....

»Plačat prosim prej...«

»To vem, toda umetnost je plačati če človek nima s čem.«

»Ne šalite se, gospod.«

»Niti najmanje. Moram vam, žal, povedati, gospod natakar, da nimam ni stotinke...«

»A tako...« in kot bi trenil je stal pred Grebnikom redar. Redar je molče odpeljal v ul. Tigor Grebnika in njegov želodec, napolnjen z piščancem, ribo, teletino in vinom. Tam bo naš heroj po tako izborni večerji lahko mirno spal spanje.... sitega.

Ponesrečen vlom v Kopru. Prejšnjo noč okrog polnoči so neznani tatovi vdrli v koprski poštni urad ter deloma prevrtali blagajnico. K sreči so »delali« tako nerodno, da so z ropotom zbudili pismonošo, kateri stanuje nad uradom. Ta je takoj vstal in šel pogledati, kaj je vzrok temu nenavadnemu šumu. Pri vratih urada je stal neznan človek, od katerega je pismonoša zahteval, naj mu pojasni, čemu se nahaja ob tako pozni uri pred uradom. Mesto odgovora je neznanec odprl vrata poštnega urada in pozval druge tri tovariše ven. Vsi skupaj so jo odkurili v največji naglici. Pismonoša je nato šel v urad k blagajnici, kjer je opazil, da se je zlikovcem posrečilo ulomiti zunanjo steno blagajne. Tresorja pa vsled prihoda pismonoša niso bili utegnili prevrtati. Tako je pismonoša rešil 49.000 lir, katere so se nahajale v blagajni.

Platino je kradel. Zobozdravnik Artur Coen je imel zaposlenega v svoji tehniški delavnici nekega Dunajčana po imenu Rudolfa Rivetz. V Rivetza je zobozdravnik Coen imel popolno zaupanje, kar dokazuje dejstvo, da mu je pustil v shrambi večjo množino dragih kovin kot n. pr. zlato, platino, itd. To zaupanje pa je zdravnika drago stalo. Rivetz je odnesel množino platine vredne 2000 lir. Dr. Coen je tatvino naznanil kvesturi, kateri se je posrečilo tata aretirati. Spravili so ga v zapor v ulico Coroneo.

Ropurski napad. Prejšnjo noč okrog polnoči se je bil napotil proti domu neki Mihael Simoni, 52 let star, stanujoč v ulici Molin a vento. Kar nenekrat ga napadejo 4 tolovaji ter ga oropajo listnice, v kateri je bilo 26 lir. Po storjenem zločinu so roparji zbežali. Simoni je napad naznanil. Redarjem se je posrečilo aretirati enega napadalcev. Na kvesturi so ga spoznali za 23letnega Ivana Lorenzija, stanujočega v ulici Instituto. O svojih drugih treh kompanjonih pa Lorenzi noče nič povedati.

Tatovi v trafiki. Neznani tatovi so vdrli v trafiko v ulici Molin a vento št. 4. Odnesli so raznovrstnega tobaka v skupni vrednosti 370 lir. O tatovih ni sledu.

Dopisi

Bratom in sestram zavedne Notranjske. Žalostni dogodki, ki so se nedavno odigravali po tržaških ulicah na škodo Jugoslovenov, in pogled na razvaline našega »Narodnega doma« nam ostane neizbrisen z debelemi črkami zabeležen v zgodovini naših bojev. Naša sveta in narodna dolžnost nas zove, da se zavedamo težkega kritičnega časa; kaže nam pot ponižanja zasramovanja, po kateri hodi naš narod. Spominjajmo se, Notranjci, našega lista »Edinost«, edinega resnicoljubnega dnevnika, ki brani in ščiti vse sloje našega naroda. Sinovi smo tistega naroda, ki mu mora zasijati solnce boljših dni. Postavimo se v bran, v zaščito naše pravice! Povzdigajmo še glasneje glas v obsodbo krivice! V ta namen darujmo po možnosti v prid našemu dnevniku »Edinost«! Povsod, kjerkoli se zbiramo, bodi na zabavah, veselicah, v službi, nabirajmo za tiskovni sklad »Edinost«! Nihče naj ne zaostaja ko gre za podkrepitev boriteljev za našo pravico, našo prosveto! Tekmujmo vsak vsak po svoji moči in videli bomo, da bo »Edinost« čim prej izhajala velika mogočna v strah onim, ki so in kažejo v jasni luči nasprotstvo proti našemu glasilu in glasniku naših pravic! — Vinko Pirotov.

Župnik Janko Maicrhofer — aretiran! S Planine pri Vipavi: Našega nad vse priljubljenega župnika Janka Mayerhoferja — dičnega sinu našega Korotana — so aretirali. V ponedeljek je bil pozvan v Ajdovščino. Okolo 5. ure popoldne so ga gnali spričo vsega ljudstva po Ajdovščini, vklenjenega v železo, na postajo in od tam z vlakom v Trst. Kaj je zagrešil. Dne 22. t. m. popoldne se je vršilo pri nas slovesno blagoslovljenje kipa srca Jezusovega in so fantje na poziv župnikov pri procesiji prejšnje nedelje (kakor je brigadiere dovolil za Velikonoč in sv. Rešnje telo) streljali s topiči — kakih 20 korakov strani od procesije — vpričo kraljevih stražnikov, ki so spremljali procesijo! Delikt je označen z vprašanjem: od kodi smodnik? Župnik seveda ni vedel. Ljudstvo je potrto od žalosti in razburjeno.

S Krasa. Gospoda okoli tržaških listov nazivljajo naš Kras — prav za prav: vse zasedeno ozemlje — L'Alto Friuli. Nevedneži! Mesto da pišejo izmišljotine po zatuhlih tržaških uredništvih, naj bi vzeli raje v roko potno palico, pak nekoliko prehodili zasedeno ozemlje, kjer naj bi opazovali naše, še ne pokvarjeno ljudstvo. Poslušali naj bi njegovo pristno čisto slovensko govorico, njegove običaje in svojstva! Uverili bi se, da tu ne žive nikaki Furlani, ampak čist slovenski rod, ki je vreden, da ga spoštujejo tudi oni. Njega in vse, kar je njegovega. Videli bi, da je on gospodar na tej zemlji, ki jo brani z orožjem — dostojnosti svoje narodne kulture, ki s prezirom gleda na preganjalce pri raznih listih, zavedajoč se svojega človečanstva in svojih pravic. Gospodi okoli tržaških listov bi postalo tesno. Rdečica sramu bi jih morala obliti. Če je še poštenja in vesti v njih, bi klonili glavo pred molčečim junakom in poštenjakom. — Kremenova.

Postaja Dutovlje Skopo leži na popolnoma slovenski zemlji: a tujec, ki prihaja tja, ima utis italijanskega gospodarstva, oziroma italijanske postaje. Če res vodniki postaje ne znajo slovenski, potem naj upoštevajo, da je tu slovenski narod, in naj povprašajo, kako se reče po slovensko »izdaja listkov« ter naj ne stavijo naravnost izzivajočih napisov kakor »Si parla in lingua italiana«, ker res ne vem, kako more kaj takega napisati osvoboditelj.. In potem še eno vprašanje tem gospodom uradnikom: »Ali ste vi tu za nas, ali smo mi tu za vas? Zdi se mi, da bi vsak pameten človek odgovoril na prvo vprašanje z odločnim »Da«. Prosimo in zahtevamo, da se taki napisi nadomestijo z drugimi koristnejšimi, ki služijo v orijentacijo. Toliko za danes. — Potnik.

Sežana. Na sežanski mesečni semenj dne 12. t. m. je bilo prignanih do 356 konj, 406 goved, 259 prašičev in 20 drobnice. Plačevalo se je na primer: Za konja I. vrste L 5000, II. vrste L 3000, III. vrste L 1500. Za par težkih volov L 8000, srednjih L 6000, manjših L 4500. Za kravo boljše vrste L 4000, srednje vrste L 3000, slabše vrste L 1800. Za odrasle prašiče L 250—300, sesalce L 180, za kozo L 300, za ovco L 200. — Radi majhnega števila kupcev je bila tudi kupčija manj živahna. Ob tej priliki opozarjamo vse živinorejce in kupce, na prihodnji mesečni in letni semenj, ki se bodeta vršila letos eden za drugim, to je, dne 13. in 14. septemra. Pričakuje se, da bo letos na teh dveh semnjih izredno živahna kupčija.

Za tiskovni sklad „Edinosti"

— Dalmatinec gospod Marijan Cvitanić 1000 lir.

— Na domači zabavi v hiši g. Jos. Vadnu je nabrala gčna. Fani Komarjeva iz veselja nad gmotno in moralno dobro uspelem koncertu »Čitalnice« v Postojni L 101.—, katerim je dodal tržaški godec preplačilo troškov 10 L, Kmetijsko društvo v Logatcu 10 L, N. N. 2 L; v štorjah nabrala Karol Žiberna in Andrej Dolgan pri zavednih vaščanih v vzpodbudo drugim 97 L. Darovali: Karol Žiberna 5 L, Andrej Dolgan 5 L, M. Ž. 1 L, Ivan Žiberna 5 L, Iva nVolk 1 L, Uršič Anton 1 L, Alojz Benčina 1 L, Franc Žiberna 1 L, Olga Može 1 L, Franc Majcen 2 L, Martin Može 1 L, Antonija Bekar 2 L, Martin Štok 4 L, Alojz Novak 5 L, K. Mahnič 1 L, Uršič Anton 1 L, Kariž I. 1 L, Jelušič Andrej 1 L, Ivanka Mahnič 30 v, družina Majerčič 2 L, Ana Kos 1 L, Ivan Bevčič 1 L, Pavel 2 L, Fračiška Volk 1 L, J. M. 1 L, Janez Kuret 1 L, družina Majcen 2 L, Franc Majcen 2 L, Franc Majcen 1 L, Frančiška Perjevec 1 L, Franc Dolgan 2 L, Antonija Žiberna 1 L, Ivanka Dolgan 1 L, Milka Žiberna 1 L, Milena 2 L, mama 40 v, Pepca Žiberna 5 L, Špehovi 3 L, Franc Žiberna 1 L, Jožef Vezek 10 L, Tomaž Može 2 L, Karl Može 5 L, Alojz Jelušič 2 L, Martin Štok 5 L, Ivan Žiberna 2 L, da bo 100 L, Škorkljan 3 L; do sedaj izkazanih L 4409.05, v današnjem izkazu L 1223.—; skupno L 5632.05.

DAROVI

— Za pogorelce »Narodnega doma« daruje g. Marijan Cvitanić 500 lir; do sedaj izkazanih L 3187.65, skupno L 3687.65 in 10 igsl. kron.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je najin soprog, oziroma oče, gospod

Anton Sklemba

danes ob 3. uri zjutraj v 73. letu svoje dobe izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v četrtek ob 3 popolubne iz mestne bolnišnice.

TRST, dne 24. avgusta 1920. (115)

MARIJA, soproga. **KARL**, sin.

MALI OGLASI

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo plača polovično ceno.

ABSOLVENT slovenske trgovske šole, vešč slovenskega, nemškega in deloma italijanskega jezika, išče mesto praktikanta pri kaki tvrdki. Naslov pove uprava. 172

V TRGOVINO jestvin ali z mešanim blagom, tudi na deželo želi vstopiti kot vajenec, 16leten deček z 1 letom prakse, poštenih starišev. Ponudbe pod »Vajenec« na upravo. 173

RUDEČO deteljo, motovilec, jesensko repo in vsa druga semena, prodaja trgovina Sever & Komp. Via Machiavelli 13. 23

OKRAJNI ZDRAVNIK v Sežani sprejema vsak dan od 10—12. 139

GOSPODIČNA, tudi začetnica, zmožna v pisavi se sprejme takoj. Dobi hrano in stanovanje v hiši. F. Batjel, Ljubljana Stari trg 28. 161

STROJENJE, barvanje in izdelovanje kožuhovin. Najprimernejši čas za naročbe pred novo sezijo. Kožuhovinar Martellani. Ulica Gatteri 32. 158

SREBRN DENAR in zlato kupuje po najvišjih cenah. Albert Povh, urar ul. Mazzini 46. 155

22LETEN trgovski pomočnik železniške in špecerijske stroke, Slovenec, pošten, soliden išče službe v kaki trgovini. Vešč, kontoarskih del, z lepo pisavo, izurjen v strojepisju sprejme tudi primerno službo v kaki pisarni. Naslov pri upravi 168

IZKUŠENA babica sprejema noseče na dom. Ulica Chiozza št. 50, prit. 171

PIANINO, glasovir kupim. Mirodilnica Žigon, Trst ulica XXX. Ottobre 8. 129

GLASOVIR skoraj nov in dobro ohranjen prodam po ugodni ceni. Danilo Načinović, gimnazijalec, Kršan Istra. 102

VAJENCA za prodajalno jestvin sprejme takoj. Naslov pove uprava. 169

22LETEN brivski pomočnik išče službe. Govori slovensko, laško in malo nemško. Brivnica, Ajdovščina 36. 152

PRODA SE mlečna koza z mladičem (kozko). Ulica Tesa 31. 166

DRVA, bukova in hrastova, kupuje franko vagon uradna teža nakladalne postaje, tvrdka Žnideršič & zeta, Il. Bistrica. 156

ZA ZLATO, srebro in krone plača najvišje ceno Pertot, urar S. Francesco št. 15, II. n. 154

Jugoslovani, zbirajte pridno za Tiskovni sklad „Edinosti"!

Št. 1110 5/20

Razglas

Glasom pooblastila od Civilnega Komisarijata za politični okraj Koper, se v občini Dekani zopet odpre

živinski semenj,

ki se bo vršil v Dekanih in sicer v sledečih dnevih:

9. marca, 9. junija, 9. septembra in 9. decembra vsakega leta

Prihodnji semenj se bo vršil toraj **dne 9. septembra 1920.**

OBČINA DEKANI

dne 21. avgusta 1920

Komisar za občino:

(114) **POGLIATO, l. r.**

Kdor ima konje na prodaj,

naj se potrudi

na semenj v Divačo

Semenj se vrši **dne 26. vsacega meseca** na lepem, senčnatem prostoru. Hlevov ne manjka. - Prodaja se tudi goveja živina, prešiči, kakor tudi kramarsko blago. (113)

Kontoristinja

zmožna slovenskega, italijanskega in nemškega jezika v govoru in pisavi s prakso **se sprejme** za takojšnji nastop. — Ponudbe s sliko je poslati na PIVOVARNO „ADRIA" V SENOŽEČAH. (111)

JADRANSKA BANKA

Del. glav.: K 30,000.000. Rezerve K 10,000.000

Belgrad, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, TRST, Zadar, Zagreb

Obavija vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge

na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3½% a v bancogiro prometu po 3%.

Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (sales).

Bančni prostori v Trstu se nahajajo:

ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicolo

Telefon: štev. 1463, 1793, 2676

Blagajna posluje od 9 do 13